

Als God gebeurt

Toon Arens

Inleidend woord door Mgr. Van Looy
Drongen 18 september 2018

Goede vrienden,

We weten dat het kerkelijk leven zich articuleert in 4 pijlers: Liturgie, verkondiging, diaconie en gemeenschapsvorming. Alhoewel velen persoonlijk en institutioneel zich ten dienste stellen voor zieken, gekwetsten, gehandicapten, armen, kinderen en jongeren, ouderen en werklozen, toch is het nodig dat we de plaats van de diaconie in de Kerk benadrukken en misschien zelfs herontdekken. Zeker in de maatschappelijk en kerkelijke situatie van vandaag zal het juist de diaconie zijn, eerder dan liturgie en verkondiging, die de wereld zal kunnen wakker schudden en op die manier de deur openen voor de verkondiging en de weg wijzen naar de liturgie en het gebed. Essentieel hiertoe is dat diegenen die zich ten dienste stellen van de zwakke medemens dit doen vanuit het bewustzijn dat Christus gekomen is om te dienen en niet om gediend te worden. Hij noemde ons vrienden en geen dienaren, zodanig dat we samen mét Hem in het dienstwerk komen te staan. De Kerk is vandaag op de zoektocht naar iedereen die zich in de periferie bevindt, aan de kant, in de marge van de samenleving, om ze in het hart van de Kerk te plaatsen.

In de Constitutie 'Gaudium et Spes' en de apostolische exhortaties die erop gevolgd zijn tot op vandaag hebben we de plaats van de diaconie herbevestigd, niet in het minst door de heropleving van het diaconaat en de wijding van gewijde bedienaren. Langzaam maar zeker zijn we als Kerk bewust geworden dat de dienst aan zwakke mensen, aan marginalen, aan vluchtelingen... 'de hartenklop' betekent van de Kerk vandaag.

Het buitengewone van dit boek is dat het alle gelovigen begeleidt op de dagdagelijkse weg door het leven. Het mag geen bijzondere inspanning vragen om te zorgen voor de mens die zorg nodig heeft, het is het gewone dat we op buitengewone wijze doen. Vandaar dat de dienstbaarheid niet uitzonderlijk mag zijn maar dagelijks aanwezig in het weefsel van de Kerk. De draad die de Kerk verbindt met de samenleving heet diaconie en deze vertrekt van bij het altaar van de eucharistie. "Uw brood delen met wie honger heeft, arme zwervers opnemen in uw huis, een naakte kleden die u ziet en u niet onttrekken aan de zorg voor uw broeder, dan breekt uw licht als de dageraad door" zegt de profeet (Jes 58,7-8). De arme is voor ons als de 'crack in everything so that the light can get in' naar het lied van Leonard Cohen. We staan misschien versteld wanneer men zegt dat wij Christus ontmoeten in de arme. Welnu, die persoon, een waardige maar lijdende mens, die opent de spleet waardoor het licht van Christus binnen komt. Het is voor een gemeenschap belangrijk dit licht te ontdekken en te laten doorschijnen. Het opent de weg voor de redding van de mensen, omdat we er bewust van zijn dat 'niemand als alleenstaand individu kan gered worden' (Gaudete et exultete nr. 6).

Indien we er van uitgaan dat we het gelaat van Christus willen ontdekken, zullen we Hem ook moeten ontdekken in het gelaat van diegenen met wie Hij zichzelf heeft willen identificeren. De tekst van Mattheus 25, 35-36: 'Ik had honger en jullie hebben me eten gegeven... Ik was vreemdeling en jullie hebben me opgenomen... ik was ziek en jullie hebben naar me omgezien' is niet zomaar een uitnodiging om lief te hebben, het is eigenlijk een lichtstraal op het mysterie van Christus. 'In de oproep Hem te herkennen in de armen en de lijdenden openbaart zich het hart van Christus zelf, zijn diepste gevoelens en keuzen, die elke heilige probeert na te streven' (Novo Millennio ineunte nr. 49).

In 2016 hebben we geleerd dat de 'barmhartigheid het koppende hart is van het evangelie', dat de naam van God barmhartigheid is (Misericordiae vultus nr. 12). Wat doet dan de barmhartige mens? Hij deelt het lijden van anderen, hij vlucht niet voor pijnlijke situaties, hij vindt de zin van het leven door lijdende mensen bij te staan, de angsten van andere te begrijpen en hen te ondersteunen. De barmhartige persoon voelt dat de ander 'vlees is van zijn vlees' en is daarom niet bang om hem naderbij te komen, zelfs zijn wonden aan te raken. Dan is er geen afstand meer, en kan hij, zoals Paulus het zegt: 'huilen met hen die huilen' (Rom. 12,15).

Goede vrienden, dit boek is een uiting van vreugde, de vreugde van het evangelie. Het vult niet alleen van vreugde diegenen die door de dienstbaarheid van vele vrijwilligers en beroepskrachten steun ondervinden in hun noden en pijn. Het vervult zeker, en niet in het minst, de hulpverleners zelf. Deze mensen zijn een onmisbare schakel in de samenleving. Evenals de zieken en lijdenden een lichtstraal brengen in de samenleving, zo zijn de vrijwilligers het bindend cement waardoor de samenleving aan elkaar hangt. God geve dat dit boek een uitnodiging mag zijn voor velen om de handen uit de mouwen te steken, het hart te openen en het verstand te oriënteren in de richting van ieder mens. Dit gebeurt misschien meest van al in kleine details, maar ook in duurzame inspanning.

Dan kan 'het licht van Gods gelaat over ons schijnen en zullen we gered worden' (Ps. 80, 4). Dan zullen we de kwetsbare mens in het hart van de Kerk plaatsen.